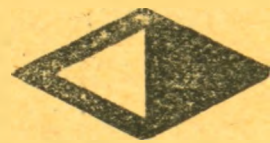

DR KENÉZ-KURLÄNDER EDE
SZEMLÉJE

SZOMBAT

**Örtálló, meddig
tart az éjszaka?**

**A magyar zsidóság
történelmi napjai**

A „Reichsdeutsche Schule.“ — A „Korunk Szava“ Vas Józsefről. — A Chevra Kadisa népszerűsége. — Szabó László zsidókról zsidóknak. — A kongresszusi sajtó 1868-ban. — Olvasom .. Nem olvasom ..! Szines riportok. — Hirek.

MEGHALT DEUTSCH VILMOS. A budapesti orthodox hitközség egyik legkiválóbb és a fővárosi zsidóság egyik legbuzgóbb tagja, Deutsch Vilmos február 19-én meghalt. Még egy hónap sem telt el azóta, hogy tragikus hirtelenséggel meghalt Dános László, aki Deutsch Vilmos fia volt. A súlyos betegen fekvő apa előtt elhallgatták a váratlan halálesetét. Deutsch Vilmos halála hírére óbudai Freudiger Ábrahám, m. kir. kormányfőtanácsos, az orthodox hitközség elnöke gyászülésre hívta össze a hitközségi választmányt, melynek az elhunyt sok évtizeden át tagja volt. A gyászülésen kegyeletes szavakkal méltatták a megboldogult örökéletű érdemeit és azokat a kiváló cselekedeteket, melyekkel nagyban hozzájárult a hitközség intézményeinek felvirágoztatásához. Az elnök indítványára a rendkívüli ülés Deutsch Vilmos emlékét jegyzőkönyvileg megörökítette és elhatározta, hogy a temetésen testületileg részt vesz. A Szünidei Gyermektelep a halálesetről külön gyászjelentést adott ki, ugyanis az elhunyt ennek az intézménynek elnökhelyettese és alapítótagja volt. A Gyermektelep különösen sokat vesztett Deutsch Vilmos halála következtében, mert az áldozatkész férfit szívéhez különösen ez az intézmény nagyon közel állott, mindenkor sokat tett érdekében és gyakran látogatta meg a nyaraló gyermekeket a diósjenői üdülőtelepen. Deutsch Vilmost február 20-án temették el az orthodox temetőben. Az egyetlen gyászbeszédet Sussmann rabbi tartotta. A temetésen a budapesti zsidóság minden rétege képviseltette magát.

AZ IZR. SZÜNIDEI GYERMEKTELEP EGYESÜLET GYÁSZJA. Súlyos csapás érte az Izr. Szünidei Gyermektelep Egyesületet Deutsch Vilmos, kiváló elnökhelyettesének f. hó 19-én történt elhunytával. Benne az egyesület egyik legkiválóbb és legbuzgóbb pártfogóját gyászolja. Deutsch Vilmost a mély vallásos érzés jellemezte, mely szívjóságával párosulva őt az igazi jó emberek sorába helyezte. Az egyesület védenecsei iránt kiváló szeretetet tanúsított és nagy örömet okozott neki, ha látta a szegény, csenevész gyermekek vidám seregét szünidei szórakozásukban. Nem mulasztotta el egy évben sem, hogy a nyaraló gyermekcsereget a telepeken meg ne látogassa. Az elmúlt

év nyarán, — habár már akkor egészségi állapota nem volt kifogástalan, — meglátogatta Diósjenőn kedvelt gyermekcseregét és ajándékokkal halmozta el őket. Deutsch Vilmos mindenkor nagy áldozatkészséget tanúsított az egyesület iránt és nem egyszer mondta azt, hogy mily örömet és lelki megnyugvást érez, ha a szegény gyermekekkel jót tehet és másokat is jó cselekedetek gyakorlására buzdíthat. A megboldogult temetésén, mely folyó hó 20-án, a gyászolók nagy részvéte mellett ment végbe, az egyesület igazgatósága és választmánya testületileg vett részt és azontúl is, a nagy halott emlékéhez méltó módon rójja le kegyeletét Deutsch Vilmos iránt.

A IX. KER KÖRZET KULTURBIZOTTSÁGA a következő emlék- és kultúrelőadásokat rendezi: 1935. márc. 4.: Groszmann Zsigmond dr. pesti főrabbi: Képek a zsidóság történetéből. — Lányi György dr. rabbi: Izrael öröksége. — Márc. 11.: Kálmán Ödön dr. kőbányai főrabbi: A zsidók hivatásáról. — Salgó László dr. rabbi: Szellemi áramlatok a zsidóságban. — Márc. 22.: Munkácsi Ernő dr. hitközségi főügyész: A zsidó múzeum. — Krémer Mór dr. rabbi: A zsidó fiatalásgról. — Ápr. 1.: Gyulai Noé Hugó dr. kulturbiz. elnök: A zsidó öntudat és önérzet alapjai. — Berkovits József dr. rabbi: A zsidó misszió. — Ápr. 8.: Guttman Mihály dr. rabbiszemináriumi rektor: Maimuni, mint kodifikátor. — Rosner Miklós, az ifjúsági csoport elnöke: Apák és fiuk. — Az előadásokat mindig este 7 órakor kezdjük és a templomkörzet nagy tanácstermében tartjuk.

MEGHALT A RÓMAI FŐRABBI. Dr. Angelo Sacerdoti, Róma város főrabbi, országos főrabbi, február 18-án alig pár napos, könnyűnek látszó betegség után váratlanul meghalt. A főrabbi néhány nappal ezelőtt egyszerű influenzában betegedett meg, majd hirtelen komplikációk állottak be és a nagy tiszteletben álló főrabbi az egész olasz zsidóság legnagyobb fájdalomára meghalt. Mint Olaszország főrabbi sok tudással, méltósággal képviselte az olasz zsidóságot, amelynek rátermett vezetője volt. Kulturális és tudományos működésével az olasz zsidóság valóságos rinascimento-ját teremtette meg. Néhány nappal megbetegedése előtt még felavatta a Civitavecchiában felállított zsidó tengerészeti iskolát, ekkor még senki sem merte volna gondolni, hogy ez lesz Sacerdoti utolsó szereplése

SZOMBAT

Dr. KENÉZ-KURLÄNDER EDE
SZEMLÉJE

Időszerű emlékek

Irtá: Dr. Groszmann Zsigmond pesti rabbi

A legközelebb összeülő „Izraelita Országos Gyűlés“ készülődései közben talán nem lesz érdektelen felidézni az 1868—69. évi kongresszusnak és az arra való készülődésnek néhány kevésbé ismert mozzanatát. A multból tanul a jelen.

*

Dr. Hirschler Ignác, a pesti hitközség elnöke 1862-ben emlékiratban kérte *Forgách Antal gróf* kancellárt, mielőbb hívja értekezletre a magyar zsidók képviselőit, hogy a felekezetet érintő ügyekről tanácskozzanak. *Hirschler* ezen vállalkozásába belebukott. A kormánynak ugyanis épen elég gondot okozott a magyar országgyűlés, amelyben *Deák Ferenc* és *Tisza Kálmán* oly kemény szavakat hallattak. Semmi hajlandóságot sem érzett a kormány egy zsidó országgyűlés egybehívására és *Hirschlert*, mint aki illetéktelenül avatkozott a zsidóság „országos“ ügyeibe, a pesti hitközség éléről elmozdította. Ez volt az abszolutizmus.

*

Meisel pesti főrabbinak is voltak elgondolásai a felekezet igazgatásáról, melyeket memorandumba foglalva, nyújtott át 1863-ban *Pálffy Mór* gróf helytartónak. Ebbe pedig kevés híja, hogy *Meisel* bukott bele. Az a hír terjedt felőle, hogy a kormánynál felkinálta magát az egész hazai zsidóság főabbijává. A hitközség felelősségre vonta őt s a főrabbi kénytelen volt megalázkodni és ünnepélyesen megfogadni, hogy a jövőben csak az előjáróság tudtával fog külső hatóságokkal érintkezésbe lépni.

*

Az abszolutizmus idején *Erdély*, mint nagyfejedelemség, el volt szakítva Magyarországtól. Az ott lakó zsidók bizalmi emberei 1866-ban a hatóság tudtával tanácskozásokat tartottak, hitközségi szabály-

tervezetet dolgoztak ki, melyet az erdélyi kormánynak már át is nyújtottak. A kiegyezés azonban Erdélyt szerencsésen visszacsatolta Magyarországhoz s így az erdélyi zsidók ügye azonossá vált a hazai összzsidóság ügyével. Az 1868—69. évi kongresszus azután már „a magyar és erdély honi izraeliták” egyetemes gyűlése volt.

*

Milyen névvel lehet leghelyesebben nevezni a hitközségek összességét? Sokszor merült fel a gondolat, nem kellene-e az „egyház” nevet alkalmazni, már annál is inkább, mert *Eötvös József báró* is „izraelita egyetemes egyházi gyűlés”-nek nevezte a kongresszust. A kongresszusi szabályzat egyszerűen elkerüli a kérdést és mindjárt első paragrafusában „a magyar és erdélyhoni izraelita hitközségek” kifejezést használja. A most tárgyalásra kerülő „Kiegészítő Szabályzat” bejárati kapujára — hogy *Munkácsi Ernő dr.* szellemes szavával éljünk — is csak „izraelita vallásfelekezet”-et ír. Találó volt a pesti hitközségnek a miniszterhez 1867-ben beterjesztett, kongresszust kérő emlékiratában foglalt eme megnevezés „*az országos egyetemes hitközség*”. Egyébként a Hitör Egylet egy 1868 évi beadványa az „óhitű” zsidóság számára az „*anyaegyház*” jelleget reklamálja.

*

Krausz Zsigmond, a Hitör Egylet buzgó harcosa a kongresszusi képviselők választása előtt felszólította a választókat, hogy *csak oly jelöltre szavazzanak, aki megtartja a szombatot és ünnepeket, tiltott eledelt nem eszik, naponta talisszal és tefilinnel imádkozik*. Nagy idealista volt.

*

Pest 20 képviselőt választott. Az 1800 választó közül 1688-an éltek szavazati jogukkal. *Holitscher M. J.* volt a választási elnök és *Gerlóczy Károly* városi tanácsnok a „testimonium legale.” Legtöbb szavazatot — 1659-et — kapott *Barnay Ignác*, a hitközség érdemes öreg nótáriusa, utána következett 1656 szavazattal *Kohn Sámuel ar.* ifju rabbi. De még a legkisebb szavazattal megválasztottra is jutott 1479 voks.

*

A kongresszus a *pesti megyeház* nagytermében tanácskozott 1868. december 14-től 1869 február 23-ig. A terem *jobboldalán* a haladóparti többség, a *baloldalon* a konzervatív kisebbség helyezkedett el. Nekünk kissé idegenszerű ez az elhelyezkedés, mert mi úgy szoktuk meg, hogy a radikálisabb gondolkozásuak tartoznak a baloldalra és a konzervatívok a jobboldalra. Egyébként a kongresszus nyilvános volt, a tanácsterem *karzatai* állandóan telve voltak érdek-

A PESTI CHEVRA KADISA IZR. SZENTEGYLET

március hó 4-én, hétfőn délután 4 órakor

a Dohány utcai zsinagógában Jom-Kippur kotaun istentisztelettel kapcsolatosan

ALAPITÁSI ÜNNEPÉLYT

tart, melyre tagjait ezuton meghivja.

A PESTI CHEVRA KADISA előljárósága

lődő hallgatósággal. Az első ülésen *Eötvös József báró* kultuszminister hatalmas megnyitó beszédet mondott s annak befejeztével eltávozott. Ezen első ülésen rövid időre megjelent *Festetich György gróf*, a király személye körüli miniszter is. *I. Ferenc József* király 1868. december 23-án Bécsben fogadta a kongresszusnak *Wahrmann Mór* alelnök vezetésével előtte hódoló küldöttségét.

*

A kongresszus sok drámai jelenetben bővelkedett. Hiszen ott tört ki a szervezeti szakadás. De voltak derűs epizódok is. Az egyik „ellenzéki” képviselő, *Eisler Manó* Galgócról, nemcsak a többség munkájával nem volt megelégedve, hanem a konzervatív kisebbséget sem tartotta elég erélyesnek és szenvedélyes közbeszólásaival folyton zavarta a tanácskozás rendjét, mire *Hirschler Ignác dr.* elnök őt az egyik nyílt ülésen „*a gyűlés réme*” címmel tüntette ki.

*

Mezei Mór erősen kardoskodott egy központi elnökség megalakotása érdekében. A konzervatív ellenzékhez tartozó *Hildesheimer Izrael dr.* kismártoni rabbi egyik felszólalásában ezért tréfásan eképe aposztrofálta Mezeit: „*den ich recht bald als einen Oberprocurator begrüessen möchte.*” Nos, *Mezei Mór* 1906-tól 1925-ben bekövetkezett haláláig az Országos Iroda elnöke, tehát tényleg olyan Oberprocurator-féle volt.

*

A kongresszus vége felé *Frankl Izrael* zsámbokréti konzervatív rabbi egy jelentéktelen módosítványt hosszú szónoklattal indokolt meg, mire a kifáradt „jobboldal” *el áll* kiáltással akarta őt elhallgattatni. Az ügyes szónokot azonban ez nem hozta zavarba, hanem szellemesen vágott vissza: „A magyar és héber nyelv rokonsága annyira igaz, hogy még az önöknek úgy tetsző „*el áll*” is megtalálható Hósea prófétában, mondván: „*el ál jikrouhu, jáchád lau jeraumén*”, vagyis „*el áll*” kiáltják mindannyian s nem engedik, hogy szóló kifejtse nézeteit.” A hevenyészett *Tóra-mondás* lecsendesítette a zajongókat.

A kongresszusi sajtó 1868-ban

A magyarországi zsidóság első nagy alkotmányozó kongresszusa, mint ismeretes, 1868. december 14.-től 1869. február 18.-ig tartott. Ez a kongresszus természetesen nem máról-holnapra ült össze, hanem hosszú évek mozgalma és kitartó előmunkálata vezette be. A zsidóság helyzetének tisztázása céljából már 1850-ben folytak tanácskozások Budán. Ezekre a tanácskozásokra Löw Lipót, az akkori szegedi rabbi készítette tervezetet, és tervezetét ki is adta: „Der jüdische Kongress“ cím alatt. Ez a tanulmány volt az előfutárja a 18 évvel később megtartott kongresszusnak, azonban a megjelenés után még sokáig tartott a Bach-korszak sötétsége és szó sem lehetett arról, hogy éppen a zsidók kapjanak valamilyen alkotmányfélét. A kiegyezés után a zsidóság elitje, a pesti hitközség rabbijának vezetése alatt tisztelgett báró Eötvös József kultuszminiszternél, aki meghallgatva a magyar zsidók kérését, 1868. februárjában előkonferenciára hívott 36 világi állású zsidó vezetőférfit. Báró Eötvös József azzal, hogy bár különböző felfogású, de világi állású zsidókat hívott meg, azt akarta dokumentálni, hogy a kongresszus célja kizárólag a zsidó adminisztráció célját fogja szolgálni, de vallási kérdésekben a legmesszebbmenő önkormányzatot akarja biztosítani. Ebben az időben már két zsidó ujság is foglalkozott a kongresszus dolgaival. Az egyik havi folyóirat volt, a Löw Lipót szerkesztésében megjelenő „Ben Chananja“. Ez az ujság német nyelven jelent meg Szegeden, és tehetségéhez mérten nagy propagandát csinált a haladottabb szellemben megtartandó kongresszusnak. A hitbuzgó frakció, látva a sajtó tagadhatatlanul nagy fontosságát és befolyását, Löw főrabbi folyóiratának ellensúlyozásaképpen a „Saumré Hadasz“, a „Hitőregylet“, égisze alatt 1867-ben szintén kiadott egy lapot, a „Magyar zsidó“ címen. Az ujságnak első szerkesztője Farkas Albert volt, utána pedig Krausz Zsigmond lett a szerkesztő. Ez a lap, mint a magyar ortho-

doxia hivatalos közlönye, 1870-ig létezett.

Fenyvesi Adolf, a már akkor is országos hírű gyorsíró, még 1864-ben egy kis ujságot alapított „Izraelita közlöny“ címen. Ez az ujság lett 1868 áprilisában a haladó párt hivatalos közlönye. A szerkesztést ekkor Deutsch Henrik tanár, később tanítóképezdei igazgató vette át és az eredetileg havonta megjelent kis lapot, az akkori méretek szerint, nagyszabású heti ujsággá fejlesztette. Ez az ujság friss és élénk tudósításokat közölt a kongresszus menetéről és Magyarországon nagy elterjedtségnek örvendett. Élénken foglalkozott a magyarországi kongresszus ügyeivel és részletes tudósításokat közölt azokról a Philipson szerkesztésében, Bonnban megjelent „Allgemeine Zeitung des Judentums“. Tekintettel arra, hogy a magyarországi zsidóság tekintélyes része, ebben az időben még inkább németül beszélt és főleg olvasott, ez a német hetilap igen nagy példányszámban fogyott Magyarországon is és nem kevesebb, mint 360 magyar előfizetője volt. Ez a szám abban az időben horribilis példányszámnak felelt meg. A kongresszus egész ideje alatt a vezetőség hivatalos naplót adott ki és sokszorosított. Ez a napló ma már muzeális ritkaságú, úgy tudom, egész Magyarországon mindössze négy teljes példány van belőle. A kongresszus sajtójához kell számítanunk két brosürát is. Az egyiket Tänzer Pál írta. „Album“ volt a címe, színesen írta le nyolc-tíz sorban az egyes kongresszusi tagok rövid életrajzát, pártállását és működését. A másik brosúra Bécsben jelent meg német nyelven, és éppen ezért nagyobb kelendősége volt, mint Tänzer könyvének. Ezt a könyvet a kongresszus sátoraljaujhelyi konzervatív képviselőjének fia: dr. Friedlieber Ignác, akkor rabbijelölt, később szolnoki rabbi, adta ki, dr. Fried. Liebig álnéven. Meg kell említenünk még azt a tömérdek propaganda röpiratot, amit úgy a haladó, mint az orthodox párt, úgyszólván, na-

HÚSVÉTRA

minden zsidó háziasszony

kávéhoz
csak is

פסח של

של פסח

MANNA cikóriát

használjon, amely két orthodox rabbiság hechscherjével van
ellátva ■ Gyártja:

FODOR JAKAB ÉS TÁRSA Budapest, X., Maglódi-ut 17.

Kapható minden fűszerüzletben!

ponta zúdított a kongresszusi tagok és általában a zsidóság nyakába.

Ebből a rövid kis tanulmányból, melynek adatait dr. Groszmann Zsigmond főrabbi úrnak köszönhetem, világosan látszik, hogy a sajtó már 1868-ban is olyan nagy hatalom volt, hogy annak támogatását és propaganda erejét apáink, illetve nagyapáink sem nélkülözhatték. Ma 1935-ben, mikor a zsidóság ismét összeül egy újabb kongresszusra, hogy a hosszú évtizedek felhalmozódott új pro-

blémái felett határozzon, már nem primitív, kis eszközökkel dolgozó felekezeti sajtót talál. A mai magyar zsidó sajtó hivatásának magaslatán, nehéz és felelősségteljes tisztségének tudatában áll a kongresszus és az egész zsidó ügy szolgálatában és bizvást merjük mondani, hogy a zsidó felekezeti sajtó, pártállásra való tekintet nélkül, mindenkor, mint minden igaz ügy harcosa, tiszta fegyverekkel fogja védeni a nagy eszméket.

Gyöngyi László

Olvasom

Eltemették Liebermannt, a világhírű festőt, alig egy pár ember jelenlétében, amint ez a Szombat más helyén olvasható. Micsoda szükkörű utolsó tiszteletadás jutott neki. Talán ilyen esetekre állapítja meg a talmudi hagyomány: „Jó jel a halottra, ha nem gyászolták meg érdeme szerint.” Azt olvassuk a gyászjelentésben, hogy a nagy festő kötelességteljesítés és „Leidenschaft” vezette. A Leidenschaft szót nem lehet szenvedéllyel, sem elhivatottsági érzéssel fordítani, mert ennek legmegfelelőbb megjelölése volna a kabbalisztikus: „Hiszlahavusz”, ami lángolást, az énn-nek állandó lángban égését jelenti. A nagy mester eme lángolásával kapcsolatban eszünkbe jut az, amit állandóan

olvasunk a lapokban, hogy orvos-professzorok azt ajánlják az embereknek, hogy éljenek nyugodtan, vigyázzanak szívük nyugalmára, mert akkor soká fognak élni. Liebermann esete azt mutatja, hogy nem az orvosprofesszoroknak van igazuk, hanem a vallásos felfogásnak: az ember ne legyen tekintetel a szívére, hiszlahavusz töltse el, lobogjon csak a szív, ez az élet tartalma, viszont az élet tartama független attól. Bizonyítja a nagy festőművész 88 életéve.

TOKAJI MINTAPINCE

FUCHS LÁSZLÓ

tolcsvai bortermelő lerakata.

BUDAPEST, V. NÁDOR UTCA 5

Telefon: 81—2—74.

Izraelita Országos Gyűlés

Általános tudnivalók:

Igazolvány és jelvény:

Az Országos Gyűlés háznagyi hivatala az Országos Gyűlés tagjait fényképes igazolvánnyal és jelvénnel látja el.

Az igazolványokat 1935. február 27-től, szerdától kezdve lehet átvenni az Országos Gyűlés háznagyi hivatalában (VII. Sip utca 12. III. 41.), személyazonosságot igazoló okmány e célból bemutatandó. Egyúttal fénykép elhozatalát kérjük. Az igazolvány az Országos Gyűlés tanácskozó termébe való belépéskor okvetlenül felmutatandó. Ugyancsak a háznagyi hivatalban vehető át az Országos Gyűlés jelvénye is, melynek ára az igazolvánnyal együtt 2.— pengő.

Tudakozó iroda:

Február 27-től, szerdától kezdve az Országos Gyűlés üléséhez végéig az Országos Gyűlés tagjai részére a háznagyi hivattal kapcsolatosan tudakozó iroda áll rendelkezésre (VII. Sip utca 12. III. 41. Tel: 41-9-19), amely iroda minden tudnivaló tekintetében felvilágosítással szolgál. Sürgősebb iratok elkészítésére gyors- és gépirónók vehetők ugyanott igénybe.

Ezenfelül az egyes szállodákban is esetleges felvilágosítások céljára tisztviselőink állanak az Országos Gyűlés vidéki tagjai rendelkezésére.

Az Országos Gyűlés tagjai legkésőbb ez évi február 29-ig jelentsék be budapesti címüket a háznagyi hivatalban.

AZ ORSZÁGOS GYŰLÉS ÜLÉSEINEK ÉS ÜNNEPSÉGEINEK PROGRAMJA:

Március 3.-án, vasárnap:

délután 5 órakor az Országos Magyar Zsidó Múzeumban (VII. Dohány utca 2.) a kongresszusi kiállítás megnyitása, melyre az Országos Gyűlés tagjait ezúton tisztelettel meghívjuk.

Este 7 órakor Stern Samu, a Magyarországi Izraeliták Országos Irodájának elnöke ismerkedő tea-estét ad a hitközség dísztermében (VII. Sip utca 12. II. 33.), amelyre az Országos Gyűlés tagjait az

Elnök úr öméltósága ezúton tisztelettel meghívja.

Március 4.-én, hétfőn:

délelőtt fél 11 órakor ünnepi istentisztelet a Pesti Izr. Hitközség Dohány-utcai templomában.

Az istentisztelet rendje:

1. Hiszekegy.
2. Má Tauvo.
3. Ünnepi szónoklat. Tartja: dr. Hevesi Simon pesti vezető-főrabbi.
4. 24. Zsoltár.
5. Himnusz.

Felkérjük az Országos Gyűlés rabbi-tagjait, hogy az ünnepi istentiszteleten papi talárban, a Gyűlés polgári tagjait pedig, hogy sötét ruhában megjelenni sziveskedjenek.

Az Országos Gyűlés tagjai részére fenntartott helyek állanak rendelkezésre.

Március 4.-én, hétfőn:

délelőtt 11 órakor az Országos Gyűlés megnyitása a hitközség dísztermében (VII. Wesselényi utca 7.). Megjelenés sötét ruhában.

Délután fél 2 órakor Deák Ferenc, báró Eötvös József, Kossuth Lajos szobrának és mindama nagyjaink sírjainak megkoszorúzása, akiknek emlékezetét az emancipáció és recepció kiküzdése terén szerzett érdemekért hiven őrzi a hálás kegyelet. A szobrokat és sírokat a kegyelet lerovása céljára küldöttségek fogják megkoszoruzni, amelyekbe az Országos Gyűlés vidéki tagjai kijelöltettek. A ki nem jelölt országos gyűlési tagok is azonban bármely küldöttséghez csatlakozhatnak.

A kiküldöttek délután fél 2 órakor indulnak a Wesselényi utca 7. sz. alól, a rendelkezésre álló autókkal.

A további részleteket az Országos Gyűlés hirdető-tábláján tesszük közzé.

Délután 4 órakor a pesti Chevra Kadisa alapítási ünnepélye, Jom-Kippur-Koton istentisztelet keretében, a Pesti Izr. Hitközség Dohány utcai templomá-

פסח של Husvéti árut az ismert kiváló minőségben, az idén is gyártunk.

A felügyeletet az egri főrabbi, főtisztelendő
Schreiber Simon ur
 gyakorolja.

A husvéti áru gyártásának rituális felügyelete még sokkal szigorubb, mint az egész éven át gyártott áru amugy is nagyon szigoru felügyelete. E szigoru rituális felügyelet teljes erejü biztosíték arra, hogy az áru és így különösképen a husvéti áru megbízhatóságához soha kétség nem férhet.

A husvéti árut tehát a legvallásosabb emberek is a legteljesebb bizalommal fogyaszthatják.

FRANCK HENRIK FIAI R.-T.

Budapest, 113, postaiútk 5.

Telefon: 68 8-45.

ban. Az ünnepi beszédet dr. Hevesi Simon pesti vezető-főrabbi, mondja.

Délután 5 órakor az Országos Gyűlés délelőtti ülésének folytatása a Pesti Izr. Hitközség dísztermében. (VII. Wesselényi utca 7.)

Március 5.-én, kedden:

Délelőtt 9 órakor az Országos Gyűlés délelőtti ülésének folytatása a Pesti Izr. Hitközség dísztermében (VII. Wesselényi utca 7.), mely ülésen javaslat fog előterjesztetni arra nézve, hogy az Országos Gyűlés délután is üléseket tartson. Ehhez képest:

Délután 5 órakor az Országos Gyűlés folytatása a Pesti Izr. Hitközség dísztermében (VII. Wesselényi utca 7.).

Este 8 órakor ünnepi vacsora a székesfővárosi Vigadó összes termeiben.

Megjelenés szmokingban, vagy sötét ruhában.

Az Országos Gyűlés vidéki tagjait feleségükkel együtt a vacsorán a Pesti Izr. Hitközség látja vendégül. Kérjük, hogy úgy ők, mint az Országos Gyűlés fővárosi tagjai jegyeiket, illetve, ha óhajtják, feleségük jegyét legkésőbb március 4-ike déli 12 óráig vegyék át a háznagyhi hivatalban (VII. Sip utca 12. III. 41.). A vacsorán való részvétel ez időpontig okvetlenül bejelentendő.

Március 6.-án, szerdán:

Délelőtt 9 órakor az Országos Gyűlés ülésének folytatása a Pesti Izr. Hitközség dísztermében. (VII. Wesselényi utca 7.)

Déli 1 órakor a Pesti Izr. Hitközség és a pesti Chevra Kadisa intézményeinek megtekintése. Indulás déli 1 órakor Wesselényi utca 7. sz. alól, autócarokkal.

Az intézmények megtekintése közben délután 2 órakor ebéd a Pesti Izr. Hitközség kórházában.

Jelentkezés legkésőbb március 4-ike délután 6 óráig a háznagyhi hivatalban (VII. Sip utca 12. III. 41.)

Délután 5 órakor az Országos Gyűlés ülésének folytatása a Pesti Izr. Hitközség dísztermében (VII. Wesselényi utca 7.)

A program további részleteit az Országos Gyűlés ülésének alatt fogjuk megállapítani és kellő módon közzétenni.

Budapest, 1955. március havában.

**Az Izraelita Országos Gyűlés
Háznagyhi Hivatal.**

FELHIVÁS!

Felhívjuk a szives figyelmet arra, hogy az Országos Gyűlés tanácskozásai aligha fognak az első hét végéig befejeződni és ehhez képest a csütörtöki ülésen fognak megtörténni az intézkedések a továbbiakra nézve.

Dr. Kenéz-Kurländer Ede:

Órtálló, meddig tart az éjszaka?

Február 11-én temették el *Max Liebermann*t a berlini régi zsidó temetőbe és utolsó útjára nem kísérték el többen, mint körülbelül százan. Ebbe a kis számba bele van értve felesége, gyermeke, szűkebb családja, beleértve a rabbi, a kántor, a kórus tagjai, a berlini hitközség, az ottani Chevra és a fontosabb zsidó közületek elnökségei. Ebbe a kis számba bele kell gondolni még a Chevra Kadisa hivatalos embereit, a temető összes hivatalos közegeit, a tanítványokat, a barátokat, szóval mindenkit, aki akkor, Max Liebermann temetésének délutánján, a berlini régi zsidó temető területén tartózkodott. És mindez összesen alig volt egészen száz ember.

*

A család gyászjelentése nagyon érdekes és jellemző sorokkal kezdődik: Im 88. Jahre seines Lebens am 8. II. 1955. schied aus einem Leben von Leidenschaft und Verpflichtung Max Liebermann...

Hogy ki volt Max Liebermann és milyen helyet foglalt el a piktura birodalmában, azt a Szombat művelt olvasóinak nem kell bővebben elmagyarázni, hiszen köteteket írtak műveiről és most, mikor a 88 éves öregur megtért őseihez, az egész világsajtó behatóan foglalkozott egyéniségével és alkotásaival. Max Liebermant nemcsak a világ minden tájékán ismerték, becsülték és ünnepelték, de a saját pátriájában is első ember volt. Talán elég lenne, ha megemlítenénk, hogy Berlin városának díszpolgára volt, annak a Berlinnek, amelynek az 1870-iki háboru óta összesen hét díszpolgára volt és *Max Liebermann* neve e között a hét ragyogó név között szerepel a német főváros arany-

könyvében. Max Liebermann a berlini egyetem tanára és dísztudora volt, a berlini Képzőművészeti Akadémiának dísztagja és 10 éven át elnöke, az összes jelentősebb külföldi akadémiáknak tiszteletbeli tagja és ő volt az első német, aki megkapta a francia becsületrend tiszti keresztjét. Politikával sohasem foglalkozott, ennek dacára már kora fiatalságától kezdve a legnagyobb tiszteletben részesült, nemcsak művészi és társadalmi, hanem politikai körökben is, mert tudták, hogy Max Liebermann mint festő és mint ember egyaránt nemzeti kincs.

A berlini kongresszus alkalmával, 57 évvel ezelőtt, bemutatták az akkor 51 éves Liebermann-t a Berlinben tartózkodó Disraelinek. A fiatal művész már akkor neves ember volt és úgy mutatták be a szintén zsidó származású világhírű angol államférfiúnak, mint a német művészet nagy ígéretét. Disraeli a berlini kongresszuson Bismarck mellett a prímhegedűt játszotta és az ő diplomáciai művészete szerezte meg hazájának, Angliának a zsákmány oroszlánrészét. Disraelihez a sors kegyesebb volt, mint Liebermannhoz. Életfogytáig, sőt azontúl is ünnepelt hőroza maradt nemzetének. Mikor meghalt, *Viktória királynő* elhalmozta koporsóját a lord kedvenc virágával, a primerose-val. Ezt az egyszerű kis mezei virágot, a sárga kankalint, szerette mindenekfelett Disraeli s a hálas uralkodónő gondoskodott arról, hogy kedvelt államférfiának kedvenc virága őrizze és ápolja annak kultuszát. Disraeli — *lord Beaconsfield* — emlékére az uralkodónő megalapította a „primerose-dau“-t, amit még ma is megünnepelnek és

ezen az emléknapon, április 18-án, elhalmozzák sárga kankalinnal a régen meghalt államférfi siremlékét és a westminsteri templomban felállított emléktábláját...*És Max Liebermant nem egészen százan kísérték utolsó útjára.*

*

Magyar embert élénken és keservesen emlékeztet ez a dísztelen, részvétlen temetés *Tisza István gróf temetésére*. Hányan kísérték el ezt a mártírt, mikor kivitték a holttestet a pályaudvarra és hányan voltak jelen a geszti utolsó aktusnál? Beleértve mindenkit, hasonlóképen, Liebermann temetéséhez, itt sem voltak száznál többen. Tisza Kálmán temetésén láttam a geszti sírboltot, az van rá felírva: „Feltámadunk!” És Tisza István szelleme, emléke rövid néhány év múlva csakugyan feltámadt és szobrát felállították a parlament előtt egy hálás nemzet hódolata kíséretében. „*Őrtálló, meddig tart még az éjszaka?*” És az őrtálló válaszol: „*Nincs olyan hosszú éjszaka, mely ne érne véget, jön a virradat, jön a reggel!*” Ha 1935 február 11-én nem is kísérték száznál többen utolsó útján Max Liebermann, ez a sötétség nem fog örökké tartani, mert jön a virradat, jön a reggel, miként ezt már száz év előtt Börne megírta:

„Az igazság és a szabadság sírjában is nő és szétfeszíti koporsóját.” S miként Tisza István, úgy Max Liebermann szelleme és igazsága is feltámad. Hitünk, reményünk megingathatatlan: *Fog még állni Max Liebermann szobra Berlinben.*

MINDEN UJ KÖNYVET MEGKAPHAT magyar, német, francia és angol nyelven Lukács kölcsönkönyvtár és könyvkereskedésében, Budapest, V. Nádor u. 8. Telefon: 80—6—37. Olcsó helybeli és vidéki előfizetési díjak! — Házhoz szállítás.

Palestine Shipping Co. Ltd., Haifa.

A Palestina hajózási társaság március 13-tól kezdve kéthetenként rendszeres hajójáratot tart fenn

Triest — Haifa

között.

A 10.000 tonnás „TEL-AVIV” nevű gőzösön csakis egy egységes I. osztálynak megfelelő osztály van. A teljesen új kettő és négy személyes kabinjai a legmodernebb kényelemmel, hideg-melegvíz szolgáltatással, szellőztető készülékekkel stb. vannak felszerelve.

Gyönyörű séta- és sportfedélzetek és társashelyiségek,

Legelsőrangú ételmezés. Kivánságra szigorúan rituális ellátás.

Felvilágosítást ad és részletes leírásokkal készséggel szolgál a Palestine Shipping Co Ltd., európai vezérügynöksége V., Vigadó-u. 5. Telefon: 81-6-96, 84-2-96.

Nem olvasom

Üzenet főtisztelendő Fischer Fülöp főrabbi úrnak, Sárospatak. Kár volt nekem beküldeni a nyomtatásban is megjelent bizonyítványokat és felesleges volt hivatkozni kisebb vidéki korifeusokra. Különben is Ön az „Israelit”-ben megjelent legújabb harmadik cikkében beismeri, hogy téves praemissákból indult ki. Ezekután, oly kiváló orthodox harcostól, mint Ön, el lehetett volna várni, hogy mielőtt kompromittálja külföldön a hazai orthodoxia vezéreinek politikáját, legelőször is megkérdezi a hazai orthodoxia irodájának elnökségét, hogy áll az ügy? Ha megkérdezte volna, akkor bizonyára belátta volna, hogy okosabb a hallgatás. Salom.

OLVASOM,...

NEM OLVASOM...

Olvason

Egyik laptársunk felszólítja Stern Samut, hogy a kongresszuson intézze el a szegény zsidó leányok hozományügyét. Más ilyenmű petíciókkal is ostromolják a március 4.-én összeülő zsidó kongresszust. Ez a körülmény azt bizonyítja, hogy a felekezeti alkotmányos életben a hosszas pangás után bekövetkezett lendület igen sok sebet fakasztott fel és sok tennivalót kíván. Viszont gondolni kell arra, hogy az egy hétig tartó kongresszus nem tud mindent a legapróbb részletekig elintézni. A kongresszus lezajlása után is lesz még felekezeti élet. A kongresszus csak az alapokat rakja le az új építéshez, a részletek kidolgozására lesz még idő és alkalom.

Olvason

A Dréhr-üggyel kapcsolatban a magyarországi aktív katolikusok kitűnő orgánuma, a Korunk Szava, oly erkölcsi páthosszal, prófétai merészséggel ír Vass Józsefről, hogy egyszerűen nem tudjuk elképzelni, hogy a mai felekezeti viszonyok között valaki zsidó férfiakról merne így nyilatkozni, anélkül, hogy a „chilul hasem“, a tekintélyrombolás, a halottgyalázás vádjainak pergőtüzét ne zúdítaná magára. Pedig nekünk, gyenge zsidóknak, sokkal inkább van szükségünk erkölcsi megerősítésre, mint az erős katolikus társadalomnak.

Nem olvasom

Az a kitűnő szellem, páratlan előzékenység és szeretetteljes bánásmód, ami a Pesti Chevra Kadijánál a hozzáforduló ügyfelekkel való eljárásokban megnyilvánul, olyan benső kapcsolatot létesített a pesti zsidóság és a kitűnő vezetőség között, hogy bátran

mondhatjuk azt, hogy minden zsidó intézmények közt a Chevra az, amely osztatlan szeretetnek, tiszteltnek örvend. Ez az intézmény hivatásának magaslatán állva, tökéletesen beleilleszkedik a zsidóság gazdasági helyzetébe és a változott viszonyoknak megfelelően mindenkor szeretettel és megértéssel hidalja át a felmerülő nehézségeket. A népszerűségnek és megelégedettségnek a napokban egy gyönyörű példája adódott: *Zwillinger Adolf*, köz-tiszteletben álló gazdag ékszerész, félmillió pengő értékű ötemeletes bérházát végrendeletileg a Chevrának hagyományozta. A pazar adomány nemcsak a nagylelkű adakozót, de a megajándékozott intézményt is jellemzi. . .

Olvason

A spanyol király leányát nőül vette Torlónia hercege. A család alapítója 1790-ben még olasz zsidó volt.

Olvason

A múlt számunkban szó volt arról, hogy a magyarországi orthodox hitközségekben a chaszidok terrorizálják az askenázokat. Ezzel kapcsolatban levelet kaptunk, amely arról szól, hogy egy Pápán tartott chaszid lakodalmon az esküvői vacsora fénypontja volt, hogy két órán keresztül két rigmus-mondó, a közönséget az askenáz rabbik kigunyolásával mulattatta. A levélíró kesereg ezen az elfajulásen és felszólítja a Szombatot, hogy tüzze gombostűre ezeket a kinövészeket. Nézetünk szerint, a dolognak nem szabad nagy jelentőséget tulajdonítani. Hiszen az egész csak egy kis purimi játék volt. Már pedig a zsidó közmondás

azt tartja: Purimkor minden szabad, de utána való nap kiderült, hogy ki az — azesz-pónem.

Nem olvasom

Felmásztam nagy erőfeszítés után a pesti hitközség könyvtártermébe, mert a harmadik emeletre nem vezet lift. Kicsi az olvasóhely, de tömve van érdeklődőkkel és olvasókkal. Ha a könyvtárt és az olvasótermet a földszintre helyeznék, az eddigi érdeklődés után ítélve, százak foglalnék el állandóan az olvasótermet, ami sokkal kifejezőbb bizonyítéka volna a pesti zsidóság kultur-szeretetének, mint a szekott felolvasásoknak unalomból, vagy hozzánemértésből ásító közönsége.

Nem olvasom

Az Országos Izraelita nagy kongresszusra a hitközség háznagyi hivatala már minden előkészületet megtett. Szétmentek a meghívók, készülnek az igazolványok, nagy élénkséggel és agilitással működik a háznagyi hivatal. Március másodikán várható a vidéki kongresszus tagok megérkezése, vasárnap, március 2-án már minden kongresszusi tag a fővárosban lesz és este meg fog történni a nagy ismerkedés a Goldmark-teremben. Ötödikén nagy bankett lesz a Vigadó nagytermében.

Nem olvasom

Szabó László professzor, a csilagos cikkek írója a mult héten tanulságos, szellemes és tárgyilagos előadást tartott a Magyar Cionista Szövetségben a cionizmusról. Nagyon ajánlatos volna, ha a zsidó hitközség felkérné a professzort, aki egyébiránt kitűnő és érdekes előadó, hogy a dogmatikán kívüleső zsidó dolgokról adjon elő, mert abból is, amit dicsér, abból is, amit gáncsol — mindenképen tanulhatnánk.

Középamerika fensíkjaíróól származó válogatott fajták keveréke
1/4 kg 4.—

Meinl Gyula r. t.
kávébehozatala

Nem olvasom

A hitközség szertartási osztályának legutóbbi gyűlésén fölemlítette dr. Fischer Benjámín rabbi, hogy egy hittanár szombaton szed be tandíjat a növendékektől. Mindenki megbotráncozott a dolgon. Gyűlés után kiderült, hogy mindenki azt hitte, hogy „az általa ismert esetről” van szó és így azután 4—5 név került forgalomba.

szó csupán:

3 SIRKŐ LÖWY-NÉL BUDÁN

II. FŐ-UTCA 79.
TELEFON: 51-5-81

Alkalmi vételek legolcsóbb áron!

II. Zárda-utca 3
Margit körut sarok

A „Reichsdeutsche Schule”

Pár hónappal ezelőtt a Szombat a zsidó nyilvánosság figyelmét felhívta a Budapesten működő német birodalmi iskola (Reichsdeutsche Schule) nagyszámú zsidó növendékekre. Rámutattunk arra, hogy a mi politikai viszonyaink között botorság volna német-ellenes bojkottot hirdetni a zsidók között, ami egyébiránt is célszerűtlen, mert maguk a német zsidók is kétélű fegyvernek tartanak ilyen mozgalmat, hisz ha a német közgazdaság tönkremegy, az ő anyagi összeomlásuk még az eddiginél is nagyobb mértékben következik be. Ellenben hangsúlyoztuk, a zsidó önérzet követelménye, hogy a német fajgyűlölet itteni különítményét, a német birodalmi iskolát kerüljék a zsidók, nem is politikai elgondolásból, hanem becsületes öntudatból, tisztességérzetből, sőt pedagógiai okokból. A német iskolákban ugyanis most olyan tankönyveket használnak, amelyek a zsidóságot alsórangú emberi rétegnek állítják be, amely réteg vére megfertőzi és lealjasítja a szent árja fajt. Ha a budapesti Reichsdeutsche Schule hazafias missziót akar teljesíteni hitleri értelemben, akkor csak ilyen szellemben, tehát a legzsélsőbb faji gyűlölet irányában oktathat. Egy ilyen légkör pedig megnyomorítja a zsidó növendék lelkét. A legkomolyabb angol lapok egyike, a „Manchester Guardian” egyik legutóbbi, a német zsidók helyzetével foglalkozó nagy közleménye rámutat arra, hogy a német zsidókat új iskolák alakítására és gyermekeiknek a német iskolákból való kivonására tulajdonképpen a fajgyűlölet alapján megírt tankönyvek kényszerítették. Nevelési alapelv, hogy a gyermek lelkét nem szabad az alsóbbrendűség bacillusával beoltani, mert ez azután végzetes hatással lehet egész lelki életére és felboríthatja egész lelki egyensúlyát. Ez az igazság indította még 30-40 évvel ezelőtt a körültekintő és okos keresztény papi tanárokat, hogy amikor az ókori történetet tanították a középiskolában, a tankönyveknek a zsidókról szóló, rendesen felü-

letesen megírt fejezetét a zsidó növendékekre való tekintettel kihagyják és ne szerepeltessék a megtanulandó leckék között.

Amikor annakidején megírta ezt a Szombat, több helyről azt az értesítést kaptuk, hogy többen kivették gyermekeiket ebből az iskolából. Most azonban egy hetilap jelentése szerint megállapítható, hogy még mindig sok zsidó gyerek jár oda, akik közel 100.000 pengővel járulnak az iskola fenntartásához. Hogy mennyi a száma ezeknek a növendékeknek, ezt a Pesti Izraelita Hitközség is tudja, hisz külön hitoktatót küld az iskolába, így bizonyára evidenciában tartja tanulóinak létszámát. Mivelhogy a mai állapotot mégis szégyenletes, két irányban, erkölcsi és pénzügyi eszközökkel kell a dolgok megváltoztatását megkísérelni. Az iskolában működő hitoktató főtörekvése legyen, hogy önmagát fölöslegessé tegye. Paradox kijelentés, de igaz. Beszélni kell a szülőkkel és meg kell nekik magyarázni, hogy gyermekeik lelki és jellembeli egészsége érdekében ki kell venni gyermekeiket a gyűlölet miazmáitól telített légkörből. Vagy ha az nem lehetséges, akkor a hitközség pénzügyi fegyverekkel küzdjön a szülők járatlansága, vagy tudatlansága ellen. Erre a legmegfelelőbb mód az, hogy az odajáró gyerekek dupla hittandijat fizessenek, vagy pedig a szülőknek kell tudomásukra juttatni botlásukat az adókivetés alkalmából. Oly adóemelést volna ez, amely általános megaláztatást keltene szélesebb körökben. Valamit tenni kell ebben az ügyben, mert úgy ahogy van, szégyen a zsidó önérzetre, szegénységi bizonyítvány a magyar zsidóságra.

FELHIVJUK konzervatív hittestvéreink figyelmét a szigorú orth. sel-peszach „Manna” cikóriára, mely az orth. rabbiság hechserével van ellátva. Gyártja hittestvérünk cége: Fodor Jakab és Tsa. Budapest, X. Maglódi út 17. Kapható minden fűszerkereskedésben.

Meghalt Fehér Dezső

Szombaton tragikus hirtelenséggel meghalt Fehér Dezső a Nagyvárad-i Napló főszerkesztője. Az elhunyt főszerkesztő még nem volt egészen húsz éves, amikor Nagyváradra került, ahol az orthodox elemi iskola tanítója volt. Miskolci származású ember lévén, eredeti neve Fecher Dávid volt. Az alig húsz éves fiatal tanító egy „Darázs” című élclapot szerkesztett, amivel úgyszólván Nagyvárad egész társadalmát felrobbantotta. Kénytelen volt tanítói állását elhagyni és mint riporter a Nagyvárad című ujsághoz került, melynek akkor Iványi Ödön volt a szerkesztője. Harmincöt évvel ezelőtt megalapította a Nagyvárad-i Naplót, melynek első felelős szerkesztője dr. Dési Géza volt. Fehér Dezső ötletes, érdekes ember volt. Halála pótolhatatlan veszteség a megszállt területek magyar ujságirodalmában. Korai tragikus elmulása őszinte részvétet keltett országszerte. Fehér Dezső nemrég hosszabb ideig tartózkodott a fővárosban és ebből az alkalomból átengedte a Szombat részére Ady Endrének az ő lapjában megjelent zsidó vonatkozású prózai írásait. Az érdekes cikkeket a Szombat folytatólagosan közölni fogja.

Olvason

Hirtelen hunyt el Angelo Sacerdoti római főrabbi. Nem volt orthodox vallásosságú, de ragyogó erkölcsi jellem, a zsidóság iránt érzett nagy szeretet, áldozatkészség tekintetében elsőrangú vezéri klasszist jelentett.

Olvason

A világsajtó jelentése szerint, Vilmos császár visszakéredzkedik Németországba. Nem nagyon valószínű, hogy megenyedik neki a visszatérést. Hisz Paléologue Maurice, a diplomata történetíró

L. FEUCHTWANGER**JUD SÜSS****CONRAD VEIDT****RADIUS**

leleplezte a volt német császárt, amennyiben hiteles adatokkal kimutatja, hogy egyáltalában nem gyűlölte a zsidókat, barátai pedig a következő zsidó férfiak voltak: Schwabach, Mendelssohn, Ballin, Rathenau és Arnhold.

Olvason

A Magyarság már talán századszor írja azt, hogy a bolsevizmus vezetői csaknem kivétel nélkül zsidók és mi ugyancsak talán századszor azt mondjuk, hogy ez nem igaz, a vezetők közt még százalékosan is csekély szerepet játszanak a zsidók...

A VAC DISZTORNÁJA. A VAC díszturnáját, amely mindig nagyszabású sportesemény volt, az idén is a Városi Színházban, március 31.-én délelőtt fél 11 órai kezdettel fog megtartatni. Jegyek máris kaphatók a VAC titkárságában. (Wesselényi utca 44.)

JÖN A BUSCH CIRKUSZ! Békebeli nívó, pazar lószámok, látványos revük.

BUSCH

a nagy kvalitások circusza üdvözli Budapestet!

Hálás köszönet az összes hatóságoknak és hivatalos helyeknek, akik a fővárosi Beketow-cirkusz bérbeadásával lehetővé tették nekem, hogy Magyarországon szép fővárosában, a gyönyörű Budapesten vendégszerelhessek.

A magyar közönségnek olyan cirkuszelőadást fogok mutatni, amelynél pompásabbat, nagyszerűbbet és gazdagabbat még sohasem mutattak. Így tehát a csodaszép dunai világvárosnak nemcsak egy még soha nem látott művészi attrakciót fogok nyújthatni, hanem a magyar gazdasági élet fellendítéséhez is hozzá fogok járulni, mert nagy vállalatom óriási szükségleteit kizárólag magyar cégeknél fogom fedezni és a cirkusz technikai és kiszolgáló személyzete is kizárólag magyarokból fog állni.

A legmagasabbra fokozott várakozásokban sem fog a magyar közönség csalódn.

J. BUSCH

a J. BUSCH circusz igazgatója

HALÁLOZÁS. Özv. Knöpfler Ignácné, a Knöpfler Ignác Fia budapesti cég megalapítójának özvegye, hosszas betegség után meghalt. A megboldogultban Knöpfler Oszkár, az Erzsébetvárosi Kör alelnöke, a Pesti Izr. Hitközség képviselőtestületének tagja, édesanyját gyászolja. A köztiszteletnek örvendett matróna temetésén megjelent a budapesti zsidó társadalom számos tagja és mély meghatottsággal kísérte el utolsó útján. Dr. Schwarcz Benjámín rabbi megrázó gyászbeszéde után, a sírnál Fischer Vilmos, a Haladás-templom rabbija búcsúztatta el a megboldogultat.

JELMEZEST A GOLDMARK-TEREMBEN. A VAC március 2.-án, szombaton este rendezi szokásos jelmezestjét a Goldmark-teremben (Wesselényi u. 7.). A jelmezest, amely reggelig fog tartani, hővelkedni fog mulatságosnál-mulatságosabb szenzációkban. Megjelenés jelmezben és álarcban. Meghívó-igénylések a VAC központi titkárságához (Wesselényi u. 44. Tel: 44—0—85.) intézendők.

Olvasónk

A prágai zsidó hitközség a demokratizálódás útjára tért. Február 15.-án lépett ugyanis életbe a prágai hitközség új választási rendje, ami a régit lényegesen megváltoztatta. Mint ismeretes, a régi, képviselők útján való szavazási módszer igen sok visszaélésre adott alkalmat. Ezentúl kizárólag személyes és közvetlen választójoga van a hitközség tagjainak. Egyetlen kivétel van csupán: együtt élő házaspárak kölcsönösen gyakorolhatják egymás helyett is választói jogukat. Csehszlovákiában ez a fajta hitközségi választási rend nem új, mert a gablonzi hitközségnél már régen ilyen alapon választanak. A prágai zsidó hitközség rendelkezése mindenesetre jelentős lépés a tiszta és demokratikus választások felé.

Lapzártakor érkezett meg az „Israelit” legújabb száma, melyben a hírlapi polémia illemszabályait semmibevevő, engem támadó stílusgyakorlat látott napvilágot. Nem fogok adósa maradni válaszzal az „Israelit”-nek!

Felolvasó szerkesztő és kiadó: Dr. KENÉZ-KURLÁNDER EDE, Budapest, VI. gr. Zichy Jenő u. 43.

Telefon: Aut. 27-1-35. — Az előfizetés ára: egész évre 30 pengő, egyszerű papíron 20 pengő.

Postatakarékszám 16.760

Neufeld Zoltán (PANNONIA) nyomda Budapest, VII. Rombach u. 8. — Telefon: József 42-3-09